

STRATEGI FÖR INTEGRATION I GISLAVEDS KOMMUN

FÖRORD

Integration kan ses utifrån många områden och alla har sin egen uppfattning om vad integration är. Historiskt har Gislaveds kommun haft en stor invandring som bidragit till kommunens starka utveckling och att vi idag är en av Sveriges industritätaste regioner. En lyckad integration är en viktig del i denna utveckling.

Kommunen har beslutat att förtydliga vart vi står och hur vi ska arbeta med integration genom att ta fram en strategi. En strategi för integration är viktig för att tydligt belysa vilka områden som kommunen behöver arbeta lite mer med för att även i framtiden stärka kommunens utveckling. Vi vill ge alla invånare i Gislaveds kommun en hög livskvalité samt att alla ska känna sig välkomna och delaktiga. Vilka attityder och normer kommunen har kring integration och hur vi möter andra kulturer är viktigt att arbeta med. I alla kulturer har vi fördomar, vilket är helt naturligt, men det är viktigt att vi vågar öppna oss och möta olikheter.

Gislaveds kommun ska i första hand lyssna till invånarnas önsknings och behov för att effektivare kunna utveckla integrationsarbetet. Genom att ta tillvara allas kompetens kan vi stärka kommunens utveckling och skapa en än mer positiv bild av vår region.

Niclas Palmgren

Kommunstyrelsens ordförande,
Gislaveds kommun

Styrgruppen har bestått av följande politiker och tjänstemän:

Niclas Palmgren (M), ordförande kommunstyrelsen, (sammankallande)

Marie Johansson (S), 2:e vice ordförande kommunstyrelsen

Bengt Petersson (C), ordförande socialnämnden

Ylva Samuelsson (S), 2:e vice ordförande socialnämnden

Inga-Maj Eleholt (C), ordförande barn och utbildningsnämnden

Bo Kärreskog (S), 2:e vice ordförande barn och utbildningsnämnden

Karin Gustafsson, kommundirektör

Monica Svensson, socialchef, socialförvaltningen

Mats Spånberg, skolchef, barn- och utbildningsförvaltningen

Henrik Hellström, utredare, kommunstyrelseförvaltningen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	2
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
SAMMANFATTNING	4
VISION	5
ÖVERGRIPANDE MÅL	5
INTEGRATIONSOMRÅDEN	5
ATTITYD	5
ARBETE	5
UTBILDNING OCH SPRÅK	6
BOENDE	6
SOCIALT DELTAGANDE/INFLYTANDE	6
MÖTESPLATSER	6
BAKGRUND	7
GLOBALT TILL LOKALT INTEGRATIONSARBETE	7
AVGRÄNSNING I STRATEGIN	9
DEFINITIONER	9
GENOMFÖRANDE AV STRATEGIN	10
UNDERLAG TILL STRATEGIN	10
ANDRA STYRDOKUMENT I GISLAVEDS KOMMUN	11
NULÄGESBESKRIVNING	11
KARTLÄGGNING	11
VERKSAMHETER OCH PROJEKT	12
INSATSER FÖR ATT NÅ MÅLEN	12
ANSVAR OCH FORTSATT ARBETE	12
BILAGA I - EUS ELVA GRUNDPRINCIPER FÖR INTEGRATION	13

SAMMANFATTNING

Kommunfullmäktige i Gislaveds kommun tog 2011 beslut om att arbeta fram en strategi för integration, som ska ersätta det nu gällande "Invandrapolitiska programmet" från 1997. Till strategin görs en handlingsplan som tydligt pekar ut det fortsatta integrationsarbetet och ansvarsfördelningen inom kommunen. Som underlag till strategin och handlingsplanen har kunskap inhämtats från bland annat medborgardialoger, workshops och en kartläggning. Integrationsstrategin riktar sig till alla invånare i Gislaveds kommun med fokus utifrån etnisk och kulturell bakgrund.

Det finns en stor mångfald och invånarna i kommunen är födda i över 100 olika länder. Kartläggningen visar att alla invånare inte har samma förutsättningar för att förverkliga och utveckla sitt vardagsliv. Dagligen sker arbete i den ordinarie kommunala verksamheten och kommunen är verksam i ett antal projekt för att stärka integrationen.

Visionen för integrationsarbetet är att alla invånare i Gislaveds kommun oavsett etnisk och kulturell bakgrund ska ges samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter att förverkliga och utveckla sitt vardagsliv samt att känna sig delaktiga i kommunen. Utifrån bakgrundsarbetet har fyra övergripande mål tagits fram som ska omfatta allt integrationsarbete. Därtill har sex områden prioriterats i strategin för att stärka integrationen: attityd, arbete, utbildning och språk, boende, socialt deltagande/inflytande och mötesplatser. För att nå målen ska alla verksamheter arbeta aktivt med integration i den omfattning kommunen har rådighet över.

Uppdatering av strategin kan göras efter behov men en revidering ska ske vart fjärde år. Handlingsplanen ska följas upp varje år och vara en del i det årliga mål- och budgetplaneringsarbetet. En representant från varje förvaltning ska utses som ansvarig för integrationsarbetet och en arbetsgrupp bildas för att träffas minst en gång per år. Ansvaret för revidering och uppföljning ligger på kommunstyrelsen i samråd med nämnderna.

VISION

Alla invånare i Gislaveds kommun oavsett etnisk och kulturell bakgrund ska ges samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter att förverkliga och utveckla sitt vardagsliv samt att känna sig delaktiga i kommunen.

ÖVERGRIPANDE MÅL

- Kulturella och etniska skillnader ska utgöra möjligheter till delaktighet.
- Attityder kring mångfald och integration ska synliggöras som en viktig del av kommunens utveckling.
- Varje individ ska betraktas som en resurs och vara en del av kommunen.
- Integrationsperspektivet ska genomsyra den fysiska och sociala planeringen.

INTEGRATIONSOMRÅDEN

Arbetet med kartläggning, resultat från workshops och medborgardialoger visar att attityd, arbete, utbildning, boende, socialt deltagande/inflytande samt mötesplatser är de områden som är viktigast att prioritera i Gislaveds kommun för att förbättra integrationen.

ATTITYD

Attityd handlar om att respektera och ge möjlighet för andra individer att utvecklas. Ett samhälle med positiv attityd till mångfald har mycket större möjligheter att lyckas med integrationen och öka trivselen för alla.

Gislaveds kommun har prioriterat följande mål:

MÅL

- Verka för att förbättra attityden kring integration och mångfald.
- Möjliggöra för en öppen dialog gällande olikheter och fördomar, samt motverka diskriminering.

ARBETE

Med arbete menas ett jobb som tillgodoser individens behov och ger en långsiktig trygghet. Arbete är väsentligt för människors möjlighet till ett tillfredställande vardagsliv och utveckling, vilket är en förutsättning för ett fungerande samhälle.

Gislaveds kommun har prioriterat följande mål:

MÅL

- Ta tillvara på varje invånares kompetens och bakgrund.
- Medverka till att underlätta förutsättningar för inträde på arbetsmarknaden, så alla får likvärdiga möjligheter till arbete.

UTBILDNING OCH SPRÅK

Utbildning, vare sig det gäller grundskola, gymnasium, vuxenutbildning eller språkutbildning, är nödvändigt för att kunna förverkliga sina personliga mål. Utvecklingen i samhället innebär att högre utbildning och språkkunskaper har blivit allt viktigare för inträdet på arbetsmarkanden.

Gislaveds kommun har prioriterat följande mål:

MÅL

- Medverka till förbättrad kunskap i svenska språket och värdet av språkkunskaper.
- Bidra till ökad förutsättning för att främja och underlätta för utbildning.

BOENDE

Möjligheten till egen bostad är viktigt för att kunna etablera sig i ett samhälle. Boendeformer som främjar kontakten mellan olika grupper underlättar integrationsprocessen. Frågan är central för att skapa trygghet och livskvalité.

Gislaveds kommun har prioriterat följande mål:

MÅL

- Alla ska ha tillgång till ett skäligt boende på lika villkor.
- Bidra till ökad mångfald i orternas boendemiljöer.

SOCIALT DELTAGANDE/INFLYTANDE

Med socialt deltagande menas möjligheten att påverka sin sociala utveckling, medan inflytande handlar om påverkan på samhällets utveckling. Deltagande kan vara aktiviteter på det individuella planet vilket också inrymmer vilka normer, värderingar och bemötanderegler som finns i en kultur. Inflytande handlar om att tillvarata politiska och demokratiska rättigheter och skyldigheter. Båda nivåerna är viktiga för en lyckad samhällsutveckling.

Gislaveds kommun har prioriterat följande mål:

MÅL

- Bidra till ökad möjlighet för socialt deltagande och inflytande.
- Sprida information och kunskaper om demokratiska rättigheter och skyldigheter samt myndigheters verksamhet.

MÖTESPLATSER

För att alla ska kunna känna sig delaktiga är öppna och naturliga mötesplatser viktiga och där personer med skilda kulturella, religiösa och sociala bakgrunder kan mötas på lika villkor. Mötesplatser skapar broar mellan kulturer vilket ger alla invånare ett rikare vardagsliv och

STRATEGI FÖR INTEGRATION I GISLAVEDS KOMMUN

bidrar till en positiv tillväxt i samhället.

Gislaveds kommun har prioriterat följande mål:

MÅL

- Medverka till att det finns öppna mötesplatser som uppmuntrar till initiativ och möjliggör aktiviteter.
- Bidra till ökade möjligheter för ett innehållsrikt vardagsliv även utanför skola och arbete.

BAKGRUND

I Gislaveds kommun bor det personer som är födda i över 100 olika länder, från världens alla kontinenter. Detta är något som kommunen vill ta tillvara på bästa sätt i framtiden.

Forskning i området visar tydligt på att mångfald bidrar till en positiv utveckling för länder och regioner.¹ Kulturell mångfald i befolkningen är central när det gäller utvecklandet av regioners strategiska roll för innovation och ekonomisk tillväxt. Forskare argumenterar för att mångfald leder till ökad tillväxt tack vare en effektiv interaktion mellan enheter som är olika.²

GLOBALT TILL LOKALT INTEGRATIONSARBETE

Internationellt

FNs konvention om mänskliga rättigheter och barnkonvention ligger till grund för kommunens arbete i alla verksamheter samt genomsyrar integrationsstrategin och den tillhörande handlingsplanen.

EU

EU antog 2004 elva grundprinciper för integration (se bilaga 1) som ska vara vägledande för medlemsstaterna vid utformningen av policy och program inom integrationsområdet. Det finns sedan 2009 en antagen rättslig grund för åtgärder som stödjer ländernas arbete med att främja integration. På europeisk nivå deltar Sverige även i Europarådet för integrationsfrågor.

¹ Hatzigeorgiou, A. (2010b), "Migration as Trade Facilitation: Assessing the Links between International Trade and Migration."

² Nutek (2007). "Ökad integration och mångfald i det regionala tillväxtarbetet."

STRATEGI FÖR INTEGRATION I GISLAVEDS KOMMUN

Nationellt

I skrivelsen "Egenmakt mot utanförskap - regeringens strategi för integration"³ presenteras inriktning och konkreta insatser inom regeringens sju strategiska områden för integration. Regeringens strategi är att politiken i huvudsak inriktas på generella aktiviteter som minskar utanförskap i samhället. Åtgärder som riktar sig till invandrare som grupp ska bara förekomma under den första tiden i Sverige. De sju strategiska områdena är:

- snabbare etablering för nyanlända invandrare
- fler i arbete, fler företagare
- bättre resultat och större likvärdighet i skolan
- bättre språkkunskaper och större möjligheter till utbildning för vuxna
- effektiv bekämpning av diskriminering
- en positiv utveckling i stadsdelar med utbrett utanförskap
- en gemensam värdegrund i ett samhälle som präglas av ökande mångfald

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, och länsstyrelserna har i uppdrag av regeringen att, i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), utveckla och förbättra samverkan och samordning i etableringsprocessen för nyanlända. En lokal överenskommelse ska tydliggöra uppdrag, ansvarsfördelning, roller och rutiner mellan myndigheter samt vara ett strategiskt dokument för hur samverkan kan utvecklas.

Regionalt

Länsstyrelsen i Jönköpings län har i uppdrag från regeringen att verka för att det finns beredskap och kapacitet för mottagande i länet och skapa överenskommelser med kommunerna. Även främja och vidareutveckla samverkan mellan kommuner, myndigheter, företag och organisationer som arbetar med nyanlända. Samt följa upp organisering och genomförande av insatser för nyanlända i länet.

I februari 2013 bildades ett integrationsråd i Jönköpings län. Rådet leds av Landshövdingen och rådet ska bidra till att integrationsarbetet i Jönköpings län förbättras. Länsstyrelsen tar i och med detta fram en strategi för integration med operativa mål för integrationsarbetet i Jönköpings län.

Lokalt

Det lokala integrationsarbetet sker idag mer eller mindre i alla kommunala verksamheter. Strategiskt äger mycket av arbetet rum inom den lokala överenskommelsen (LÖK) som funnits sedan 2007. Parter är Gislaveds kommun, Arbetsförmedlingen, Primärvården,

³ Regeringen. Skr. 2008/09:24 "Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration"
<http://www.regeringen.se/sb/d/9761/a/111280>

STRATEGI FÖR INTEGRATION I GISLAVEDS KOMMUN

Migrationsverket, AB Gislavedshus och Gislaved Näringsliv AB. Gislaveds arbete har lyfts upp av SKL som ett gott föredöme och representanter från kommunen har ingått i en referensgrupp med uppdraget att ta fram nationellt stödmaterial kring LÖK.

AVGRÄNSNING I STRATEGIN

Integration inkluderar alla grupper i samhället och integration kan menas utifrån många områden. Detta dokument ska ersätta det Invandarpolitiska programmet från 1997 och i linje med uppdraget valdes därför att göra en precisering redan från start. Detta för att kunna genomföra en så tydlig och hanterbar strategi som möjligt. Avgränsningen beslutades till att: ”strategin för integration omfattar frågor utifrån etnisk och kulturell bakgrund”. Strategin behandlar därmed till exempel inte fysisk- och psykisk funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Handlingsplanen ska ha en bred utgångspunkt där insatserna ska komma till nytta för alla invånare och organisationer samt vara generellt inriktade för att stärka livskvalitén och deltagandet i samhället.

DEFINITIONER

Nedan angivna definitioner beskrivs utifrån etnisk och kulturell bakgrund och ska tolkas inom denna avgränsning.

Utrikes född: Person som är folkbokförd i Sverige men som är född i något annat land.

Utländsk bakgrund: Person som är utrikes född eller född i Sverige med två utrikes födda föräldrar.

Svensk bakgrund: Person som är född i Sverige med en eller två inrikes födda föräldrar.

Invandrare: Person som flyttar från ett land till Sverige för att bosätta sig där en längre tid, enligt folkbokföringen i Sverige minst ett år.

Integration: Definitionen av integration är en individuell uppfattning och skiljer sig mellan individer. En övergripande uppfattning är dock att integration avser den sociala process som gör det möjligt att bilda en sammanhållen helhet utifrån skilda gruppers intressen, erfarenheter och särart. Integration betyder att olika grupper i samhället inte behöver ge upp sin särart för att uppnå likvärdiga ekonomiska, sociala och politiska villkor. Vidare är integration en ömsesidig process även om uppmärksamheten ofta riktas på de grupper som ska komma in i samhället. Förändringen involverar både de(n) grupp(er) som ska integreras och samhället i stort, det vill säga att både majoriteten och minoriteten ska anpassa sig till varandra.

Mångfald: Det finns ingen officiell definition. Varje individ bär med sig en uppsättning likheter och olikheter som gör oss till de unika personer vi är. Mångfald kan ses som ett tillstånd där olikheter samspekar på ett bra sätt och leder till produktivitet och kreativitet inom en organisation/samhälle. Mångfald handlar om att erkänna alla kulturers jämlikhet och

STRATEGI FÖR INTEGRATION I GISLAVEDS KOMMUN

värdighet, liksom varje folks rätt att slå fast och bevara sin kulturella identitet och få den respekterad av andra.

GENOMFÖRANDE AV STRATEGIN

Kommunfullmäktige tog i samband med målarbetet 2011 ett beslut om att arbeta fram en strategi för integration. Uppdraget riktades till kommunstyrelsen som fick ansvaret att ta fram en projektplan och leda processarbetet. Arbetet påbörjades under 2012 och ska färdigställas under 2014. Kommunstyrelsen utsåg i sin tur en styrgrupp med politiker från kommunstyrelsen, socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden samt förvaltningscheferna i respektive nämnd. Styrgruppens ansvar blev att ta fram ett förslag på hur integrationsarbetet skulle organiseras. Utvecklingsenhetens utredare utsågs till projektledare och ansvarig för att driva arbetet under hela processen. En arbetsgrupp med tre personer utsågs och har fungerat som stöd till projektledaren. En rådgivande referensgrupp av tjänstemän från den kommunala verksamheten, landstinget samt statlig myndighet har fungerat som bollplank. Styr-, referens- och arbetsgruppen har träffats kontinuerligt under projekttiden.

Till strategin görs en handlingsplan som tydligt ska peka ut vad som ska göras framöver inom kommunen. Varje nämnd får i uppdrag att ta fram ett förslag till hur de ska bidra från respektive verksamhet till handlingsplanen. Inkomna förslag sammanställs av projektledaren och antas av kommunstyrelsen.

UNDERLAG TILL STRATEGIN

Som underlag till strategin har kunskap inhämtats från andra kommuners integrationsarbete, forskningsrapporter, undersökningar och myndighetstexter. En del i underlaget till strategin är den kartläggning som genomförts (se "Kartläggning av Gislaveds kommun utifrån ett integrationsperspektiv"). Kartläggningen är uppdelad i två delar, en som syftar till att visa nuläget med statistik och en som visar vad som görs i kommunen idag inom integrationsområdet genom projekt och ordinarie verksamhet.

För att stärka förankringen och få mer kunskap kring integration har ett antal dialoger med både invånare och verksamma i kommunen genomförts. Dels en tvådagars workshop med tjänstemän inom kommun, landsting och statliga myndigheter, vilket sammanställdes i en rapport (se "Rapport LFA-workshop, integration i Gislaveds kommun"). För att få en så bred förankring som möjligt genomfördes även medborgardialogsmöten med ungdomar, föreningar, utrikes födda och näringslivet. Frågan "vad är viktigast för att förbättra integrationen" ställdes till grupperna vilket resulterade i ett antal prioriterade områden (se "Medborgardialog - Strategi för integration"). Med dessa dialogmöten samt kartläggningen inhämtades den information som ligger till grund för strategin, med de prioriterade integrationsområdena och målen.

ANDRA STYRDOKUMENT I GISLAVEDS KOMMUN

Kommunens övriga styrdokument har granskats för att i möjligaste mån koppla samman integrationsstrategin med nuvarande visioner och mål. Alla dokument är viktiga och några av de mer relevanta styrdokumenterna presenteras nedan.

Strategin för folkhälsa är tydligt kopplat till integrationsprocessen och samverkan med folkhälsoarbetet ska därför utvecklas. Det *Kulturpolitiska programmet* syftar till att ge upplevelser, ökad bildningsnivå och hög livskvalité vilket går hand i hand med integrationsstrategins mål. Det finns *Riktlinjer för bostadsförsörjningen* och det arbetet påverkar möjligheterna för att nå målen i integrationsstrategin. Jämställdhet är en självklar utgångspunkt för att uppfylla målen i integrationsstrategin och därför är *Jämställdhetsplanen* central. För att uppfylla målen i integrationsstrategin måste även aktiviteterna förhålla sig till målen för *Tillgänglighetsstrategin*. Kommunen har antagit en *Bemötandepolicy* och integrationen underlättas med ett bra bemötande från kommunen. Den *Internationella strategin* säger att ”kommunens internationella arbete syftar till att främja utbyte, förståelse och samverkan mellan människor, kulturer och nationer...” vilket överensstämmer med integrationsmålen. *Näringslivsstrategin* som är under process har skett i samverkan med integrationsstrategin. Respektive styrgrupper har tillsammans genomfört dialoger med syftet att på ett tydligt sätt gemensamt hantera integrationsfrågan ur ett näringslivs- och arbetsmarknadsperspektiv.

NULÄGESBESKRIVNING

Utrikes födda (och utländsk bakgrund) ska inte ses som en homogen grupp, utan det är viktigt att se att det skiljer sig på individnivå, men för att belysa de olika möjligheter som finns i samhället är en generalisering nödvändig.

KARTLÄGGNING

Gislaveds kommun har en minskande folkmängd och stigande medelålder. Andelen utrikes födda invånare är 17,2 % (2012) och andelen med utländsk bakgrund är 23,5 % (2012). Utav alla barn (0-17 år) är andelen barn med minst en utrikes född förälder 31,6 % (2012). Tätorterna har en högre andel invånare med utländsk bakgrund än landsbygden.

Kartläggningen visar att alla i Gislaveds kommun inte har samma möjligheter sett utifrån ett antal olika indikatorer. Arbetslösheten för utrikes födda är generellt högre och speciellt ungdomsarbetslösheten. Jämfört med riket ligger Gislaved på samma arbetslöshetsnivå men andelen i program med aktivitetsstöd är högre än riksgenomsnittet. Arbetslösheten skiljer sig mellan könen, där kvinnorna överlag har högre arbetslöshet. Sett till utbildningsnivån är det en relativt hög andel utrikes födda med eftergymnasial utbildning samtidigt som det är en relativt hög andel som endast har förgymnasial utbildning. Barnfattigdomen är betydligt högre för barn med utländsk bakgrund. Det sociala deltagandet sett utifrån valdeltagande och förtroendevalda är andelen lägre för utrikes födda. Sett till födelseregion har invånare födda

STRATEGI FÖR INTEGRATION I GISLAVEDS KOMMUN

utanför EU högst arbetslöshet, lägst inkomstnivå och högre andel som inte äger deras bostad.

VERKSAMHETER OCH PROJEKT

Det finns en väl etablerad verksamhet kring invandring och integration generellt som sker på individuell- och verksamhetsnivå med både barn- och vuxenperspektiv. Arbeta med integrationsfrågor finns i de flesta förvaltningarna på ett eller annat plan. Stor del av det nuvarande arbetet sker under socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden. Den lokala överenskommelsen är ett samverkansavtal som berör ett flertal punkter som jämlikhet, arbete, samverkan, svenska för invandrare, samhällsorientering och hälsa. Genom överenskommelsen har kommuns samtliga nämnder och förvaltningar åtagit sig att ställa praktikplatser till förfogande, samverka i centrala frågor och samverka med andra kommuner i regionen för att underlätta integrationen.

Kommunen genomför många insatser för att främja integrationen (se kartläggningen). Sedan 2008 har kommunen drivit eller varit delägare i 14 projekt och två samverkansorgan. Fyra av de avslutade projekten har blivit permanent verksamhet. Flera av projekten har riktats mot invandrare och ungdomar för att minska arbetslösheten. Utvärderingar av projekten visar att de till stora delar varit lyckade och i stora drag uppnått målen.

Trots redan pågående arbete och goda insatser är inte integrationsarbetet tillräckligt. Denna strategi och kommande handlingsplan är av värde för att utveckla integrationsarbetet i rätt riktning.

INSATSER FÖR ATT NÅ MÅLEN

Kommunen ska verka för att skapa en positiv bild och lyfta goda exempel som sker inom integration. Genom att ha tydliga mål, följa upp arbetet regelbundet och införliva normer och arbetssätt som främjar integrationen ska en långsiktig förbättring säkerställas. För att förankra det lokala arbetet i ett globalt perspektiv bör strategin och handlingsplanen återkopplas mot bland annat EUs I I-punktsprogram.

ANSVAR OCH FORTSATT ARBETE

För att nå målen ska alla förvaltningar arbeta aktivt utifrån integrationsstrategin både ur ett attitydperspektiv och med reella insatser. En representant från varje förvaltning ska utses som ansvarig för integrationsarbetet och en arbetsgrupp bildas för att träffas minst en gång per år. Uppdatering av strategin kan göras efter behov men en revidering ska ske vart fjärde år. Handlingsplanen ska följas upp varje år och vara en del i det årliga mål- och budgetplaneringsarbetet. Ansvar för revidering och uppföljning ligger på kommunstyrelsen i samråd med nämnderna.

BILAGA I - EUS ELVA GRUNDPRINCIPER FÖR INTEGRATION

1. Integration är en dynamisk dubbelriktad process med ömsesidigt tillmötesgående mellan alla invandrare och invånare i medlemsstaterna
2. Integration innebär respekt för Europeiska unionens grundläggande värderingar
3. Sysselsättningen är en väsentlig del av integrationsprocessen och är avgörande för invandrarnas delaktighet, för invandrarnas bidrag till värdsamhället och för att synliggöra dessa bidrag
4. Grundläggande kunskap om värdsamhällets språk, historia och institutioner är absolut nödvändig för integrationen. Att ge invandrarna möjlighet att förvärva denna grundläggande kunskap är viktigt för en framgångsrik integration
5. Utbildningsinsatser har avgörande betydelse för att göra invandrarna, och i synnerhet deras efterkommande, beredda att bli mer framgångsrika och aktiva deltagare i samhällslivet
6. Invandrades tillträde till institutionerna samt till offentliga och privata varor och tjänster på samma grund som inhemska medborgare och utan diskriminering har grundläggande betydelse för en bättre integration
7. Ofta förekommande samspel mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare är en grundläggande mekanism för integration. Gemensamma forum, en interkulturell dialog, utbildning om invandrare och invandrarkulturer och stimulerande levnadsförhållanden i stadsmiljön ökar samspelet mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare
8. Utövandet av olika kulturer och religioner garanteras i stadgan om de grundläggande rättigheterna och måste tryggas, om utövandet inte strider mot andra okränkbara europeiska rättigheter eller den nationella lagstiftningen
9. Invandrarnas medverkan i den demokratiska processen och i utformningen av integrationspolitik och integrationsåtgärder, särskilt på lokal nivå, som stöder deras integration
10. Att integrera integrationspolitiken och integrationsåtgärderna i alla relevanta politikområden och myndighetsnivåer och offentliga tjänster är en viktig faktor vid utformningen och genomförandet av den allmänna politiken
11. Att utarbeta tydliga mål, indikatorer och utvärderingsmekanismer är nödvändigt för att anpassa politiken, utvärdera framstegen när det gäller integrationen och göra informationsutbytet effektivare

